

SLOVENSKI VESTNIK

CELOVEC
ČETRTEK
1. AVG.
1996

Letnik 51
Štev. 31 (2870)

Cena 10 šil.
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort
Klagenfurt
Verlagspostamt
9020 Klagenfurt
Poštni urad
9020 Celovec
P. b. b.

ZVEZA KOROŠKIH PARTIZANOV

vabi na pohod po

Svinški planini

v nedeljo, 4. avgusta 1996

Zbirališče je na parkirišču pred glavno pošto v Velikovcu med 9.30 in 10.00.

Vozili se bomo z osebnimi avtomobili, zato predlagamo, da se domenite za skupne vožnje; s tem bodo vozila bolj izkoriščena. Pot nas bo vodila iz Velikovca proti Grebinju in Šentlenartu do Golovice. Od tam se bomo vračali mimo Lemnigerjeve kočice do kočice nad Pöllingom, kjer bo tovariško srečanje. Za tiste, ki bodo želeli na vrh Svinške planine, je od kočice še pol ure hoda po planinskem svetu. Izlet v primeru slabega vremena odpade.

Drnovšek in Vranitzky o položaju koroških Slovencev

»Za Slovenijo je položaj slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem zelo pomembno vprašanje«, je na tiskovni konferenci po že tradicionalnem »poletnem pogovoru« z avstrijskim zveznim kanclerjem Franzom Vranitzkyem pretekli teden v Celovcu poudaril slovenski premier Janez Drnovšek.

zaželeno. Nadalje se je zavzel še za čimprejšnjo pozitivno rešitev projekta mejnega prehoda Pavličovo sedlo, kar bi bilo v korist prebivalcem na obeh straneh meje.

Glede sodelovanja med obema državama je Drnovšek še posebej poudaril, da se gospodarski odnosi in sodelovanje uspešno razvijajo, v zvezi s približevanjem Slovenije k

nih telesih, ki ga želi del manjšine. Ob tej priložnosti je prvič zelo jasno in izrecno izključil možnost zjamčenega zastopstva za koroške Slovence na zvezni ravni, kajti avstrijski sistem da predvideva edine izvoljene kandidate, ne pa kandidate, ki jih imenuje ali delegira neka skupina zaradi njihove pripadnosti k neki narodnostni skupnosti. Zadeva da se da rešiti edine tako, da stranke ob volitvah v svoje kandidatne liste sprejmejo tudi zastopnike narodnostnih skupnosti, je dejal Vranitzky. Glede zjamčenega zastopstva slovenske manjšine v koroškem deželnem zboru pa je kancler dejal, da gre tu za vprašanje, s katerim se bi morali ukvarjati na Koroškem.

V zvezi z vprašanjem nemško govorečih prebivalcev oz. Staroavstrijcev v Sloveniji pa je Drnovšek na tiskovni konferenci dejal, da gre pri tem za po vsej Sloveniji razkropljeno skupino ljudi, ki je ni mogoče primerjati z italijansko ali madžarsko manjšino v Sloveniji. Tako Drnovšek kot tudi Vranitzky sta še dodala, da bo zadeva politično aktualna šele tedaj, ko bo na voljo tudi rezultat obširne strokovne ocene tega vprašanja.

Glede vprašanja avstrijskega premoženja v Sloveniji pa je Vranitzky povedal, da mu je Drnovšek zatrdil, da slovenska politika in slovensko pravosodje to zadevo zelo resno obravnavata. Z dokončno ureditvijo da bo treba počakati še nekaj časa, saj je celotno število denacionalizacijskih postopkov v Sloveniji nad 40.000.

I. L.

Premier Janez Drnovšek in kancler Franz Vranitzky

Šef slovenske vlade je ob tem dejal, da je na pogovorih z avstrijskim kanclerjem konkretno sprožil vprašanje zastopstva koroških Slovencev v avstrijskih zakonodajnih telesih, možnost sprejema programa slovenske televizije na Koroškem, vprašanje dvojezičnih otroških vrtcev, tematiko slovenske glasbene šole ter tudi prizadevanja slovenske manjšine za razširitev dvojezičnega pouka na četrti razred v osnovnih šolah na dvojezičnem območju Koroške. Temu je še dodal, da se stvari sicer dobro razvijajo, da pa je izboljšanje mogoče in

Evropski uniji pa je slovenski premier dejal, da si Slovenija želi čim bolj svoboden in odprt režim na meji z Avstrijo. Pri tem je pozitivno ocenil usklajevalne pogovore na ravni notranjih ministrov v zvezi z realizacijo schengenskega sporazuma.

Avstrijski zvezni kancler Franz Vranitzky, ki je na tiskovni konferenci napovedal, da bo predvidoma sredi septembra uradno obiskal Slovenijo, je pred novinarji izpostavil prijateljsko vzdušje pogovorov. Zelo jasno pa se je dotaknil vprašanja zastopstva slovenske manjšine v avstrijskih zakonodaj-

Shovana Narayan, kraljica nad 2000 let starega plesa »Kathak« iz severozahodne Indije je številno občinstvo v areni Starega gradu nad Bekštanjem v ponedeljek očarala s svojim vrhunskim nastopom.

Pol milijona za vrtec

V torek, 30. julija, je zasedal celovski mestni senat v rotovžu in razpravljal o raznih aktualnih problemih. Kot poroča »magpress« je član mestnega sveta Ewald Wiedenbauer zaprosil tudi za subvencijo v višini 500.000 šilingov za predelavo oz. za prizidek otroškega vrtca in varstva slovenskega šolskega društva (celotni stroški so znašali okoli 7 milijonov šilingov). Prošnjo je senat odobril.

ALBANSKI V MAKEDONIJI

Zaprlji rektorja univerze

Tudi najjužnejša nekdanja jugoslovanska republika Makedonija se še ni umirila. Kakor je v nadaljevanju »Pozabljeni južni bratje« letošnjo pomlad za naš časopis poročal Jozi Wutte, so makedonski Albanci, teh pa je kar tretjina celotnega prebivalstva Makedonije, zaradi nezadovoljivih možnosti študija v albanskem jeziku na skopski univerzi, v Tetovu ustanovili svojo albansko univerzo, katere pa makedonske uradne oblasti ne priznavajo.

Pred tednom dni so zaprlji rektorja te univerze dr. Fadila Sulejmanija in predsednika univerzitetnega sveta Milaima Fejziuja. Sulejmani je bil obsojen na leto dni zapora, Fejziuja pa na štiri mesece po obtožbi za krivdo, ker je lansko leto v neredih ob odprtju univerze umrla ena oseba, 60 pa jih je bilo lažje in težje ranjenih. V sodnem procesu sta bila nadalje obsojena še dva profesorja, katerima pa so prestajanje kazni položili.

Zveza študentov albanske univerze je pred tetovskim zaporom pripravila protestno zborovanje v podporo svoji univerzi in obsojenim profesorjem, katerega so se udeležili tudi voditelji političnih strank Albancev v Makedoniji ter univerzitetni profesorji. Pred odhodom v zapor jih je nagovoril rektor Sulejmani. Obsodil je policijsko nasilje »slavomakedonskih« oblasti in jih pozval, naj vztrajajo v prizadevanjih za priznanje in zakonititev njihove tetovske univerze.

J. R.

SLOVENSKO PROSVETNO DRUŠTVO

»VALENTIN POLANŠEK«

vabi na

pohod na Obir

v spomin Hermanu Veliku
in Valentinu Polanšku

v nedeljo, 4. avgusta 1996

Zberemo se ob 11. uri na vrhu Obirja. Nazaj grede bo piknik na Marofu.

Prisrčno vabljeni!

Soprireditelji: SPD »Herman Velik«, Pevsko društvo Sele, KPD Planina, SPD »Borovlje«, SPD »Zarja«

20 LET PO SMRTI

Spomin na Hermana Velika

Redki so možje iz našega naroda, ki so se tako neizbrisno zapisali v njegov spomin. Herman Velik se je. Njegovo ime tudi dvajset let po njegovi smrti omenjamo s spoštovanjem in ljubeznijo, včasih tudi z nekoliko dvoma, ali smo res njegovi dostojni nasledniki.

Prav na današnji dan, 1. avgusta 1976, je nenadna smrt pretrgala Velikovo komaj 46-letno življenje, zaskelilo je v njegovi mladi družini, zbolelo v številnih slovenskih organizacijah in društvih, Selani so izgubili svojega župana, učenci svojega učitelja in šolskega upravitelja.

Herman Velik je bil resnično velik, po vsestranskosti pa tudi širok. Razdajal se je vsepovsod, kjer je čutil, da je njegova pomoč potrebna. Deloval je na političnem področju kot zavzet pripadnik pravim, izvirnim socialističnim idejam, na kulturnem kot soustanovitelj Slovenskega prosvetnega društva »Košuta« na Kotu v Selah in kot podpredsednik Slovenske prosvetne zveze, na narodnopolitičnem kot član izvršnega odbora Zveze slovenskih organizacij, na vzgojnoizobraževalnem kot urednik šolskega lista Mladi rod, član nadzornega odbora Slovenskega šolskega društva in predsednik šolskega odbora pri Zvezi slovenskih izobražencev, bil je odbornik boroveljske posojilnice, posebno pozornost pa je posvečal tudi športni rasti mlade slovenske generacije in zato zavzeto

deloval pri Slovenskem atletskem klubu in bil njegov podpredsednik. Prav ob 1. mednarodnem turnirju SAK, ko je v Celovcu spremljal svoje športnike, ga je zadelo in zdravniki mu niso mogli več rešiti življenja.

Herman Velik je bil sodobnik in velik prijatelj zdaj žal že tudi pokojnega pisatelja in pesnika Valentina Polanška, učitelja in upravitelja na Obirskem. Prelaz na Šajdi ju je bolj združeval kot ločeval. Medsebojni vpliv je bil nedvomno velik, drugovala sta, se dopolnjevala in bodrila. Živela sta v času velike dejavnosti mračnjaških sil na Koroškem, ko je fašizem kazal svoj ostudni obraz, v času gonje proti dvojezičnemu šolstvu, načrtovanja preštevanja manj-

šine in nastajanja krivičnega zakona o narodnostnih skupnostih. V času, ki se je simbolno izrazil v policijskem terorju proti slovenskim antifašistom v Škocjanu, z blagoslavljanjem zastave Kameradschaftsbunda v Šentjakobu in drugih sramotnih dejanj. Takrat ni bilo kolebanja in sprenevedanja, takrat je bil čas opredelitve. Ta pa je bila pri obeh soderugih povsem jasna. Pri svojem delu sta bila neumorna, nam vsem sta zapustila veliko in bogato dediščino. Dediščino, ki obvezuje.

In naj ta skromni spominski zapis zaključimo s stavki poslovnega govora Velikovega prijatelja in sodobnika, takratnega predsednika Zveze slovenskih organizacij dr. Francija Zwittra:

»Pravijo, da je vsakdo nadomestljiv. Ob tej smrti pa se zavedamo, da polagamo v prezgodnji grob nenadomestljivega moža. Kjerkoli je delal in ustvarjal, je zapustil nana-domestljivo praznino! Kdo naj ga nadomešča kot moža in očeta v družini, kdo kot župana v Selah, kdo kot odbornika, sodelavca in aktivista slovenskih narodnih organizacij!

Ne – ni ga nadomestila – mi mu lahko samo zagotavljamo, da ga hočemo posnemati, da hočemo po možnosti nadaljevati njegovo delo, da ga hočemo vedno ohraniti v spominu, zavedajoč se besed pesnika – junaka, da naši v nas so pokopani, mi smo njih nagrobni križi!«

J. R.

KMETIJSKA ZBORNICA

Kmetom v pomoč

V časovnem obdobju od marca 1995 do marca 1996 je Kmetijska zbornica dala izdelati reprezentativno javnomnenjsko raziskavo v zvezi s servisnimi in svetovalnimi storitvami zbornice. Povpraševanje je opravilo IGF (Institut für Grundlagenforschung) v Salzburgu s 115 kmeti na osnovi ustnega in osebnega pogovora. Pretekli teden pa so predstavniki Kmetijske zbornice predstavili rezultate tega povpraševanja.

Servisna ponudba

Po podatkih javnomnenjske raziskave se je 62 odstotkov vseh povprašanih kmetov/kmetice v zgoraj omenjenem roku poslužilo različnih servisnih storitev. Največ kontaktov s kmetijsko zbornico so imeli kmetje v starosti med 30. in 49. letom (74 odstotkov), medtem ko znaša delež kmetov pod 30. letom in nad 50. letom samo 50 odstotkov. S pristopom Avstrije k EU pa so se servisni kontakti povečali za 54 odstotkov. Čisti kmetje so se posluževali svetovalnih služb v večji meri (76

odstotkov) kot pa polkmetje (52 odstotkov).

Ocena

83 odstotkov povprašanih je bilo mnenja, da uslužbenci KZ radi pomagajo in so ustrežljivi. Vsak drugi je menil, da so bili svetovalci/svetovalke strokovno usposobljeni. 7 odstotkov jih s posvetom ni bilo zadovoljnih.

Naloga

Prvenstveno nalogo 79 odstotkov povprašanih vidi v interesnem zastopstvu kmetov/kmetice, sledi informiranje in svetovanje (74 odstotkov), članom prijazno pospeševanje EU (71 odstotkov) in servisno mesto za kmete/kmetice (71 odstotkov).

Polkmetje želijo več informacij in svetovanja ter interesnega izravnavanja (81 odstotkov proti 64 odstotkom) nasproti čistim kmetom.

Sedaj je pri KZ zaposlenih 146 sodelavk/sodelavcev. Predsednik KZ Walfried Wutscher (VP) pa je odločno zavrnil vsakršno personalno okrnitev, ki jo zahteva deželna politika v zvezi s varčevalnimi ukrepi. *m. š.*

GOSPODARSTVO

Trgovci proti koncernu METRO

Vsoglasno sprejeti resoluciji so se vse gospodarske panoge in politične frakcije koroške Gospodarske zbornice izrekle proti naselitvi nemškega giganta METRO. Medtem ko je celovški občinski svet s tesno večino prižgal zeleno luč za ta projekt, se formira protest v okrajih Celovec, Trg, Šentvid, Velikovec in Beljak. Predstavniki trgovine v Gospodarski zbornici so na petkovi tiskovni konferenci utemeljili svoje odklonilno stališče do tega projekta in od odgovornih politikov zahtevali, da v primeru realizacije tega projekta še enkrat premislijo o katastrofalnih posledicah za celotno trgovino na Koroškem.

Koncentracija

METRO je največje trgovinsko podjetje v Evropi z letnim bruto prometom v višini 500 milijard šilingov. K temu velekoncernu spadajo vsem potrošnikom znane trgovine kot so: Media Markt, VOBIS, Reno, Adler in

Nemški kapital osvaja avstrijski trg

druge. Predstavniki trgovine pričakujejo v primeru naselitve tega giganta oslabitev oziroma uničenje domače decentralne trgovinske strukture, proizvajalcev, in zvišanje brezposelnosti. Ogrožene pa so tudi številne trgovine v mestnih centrih v Celovcu, Beljaku in Šentvidu, ki imajo že zdaj hude težave. Vse več firm ni več kos ostrejši konkurenci po pristopu Avstrije k

EU. Naselitev giganta METRO bi povzročila še večjo koncentracijo in monopolizacijo.

Predstavniki so napovedali široko informacijsko kampanjo o posledicah takega projekta, v načrtu pa imajo tudi podpisno akcijo. Iskrice upanja pa vidijo v sosvetu za prostorsko načrtovanje, ki bo na prihodnjih sejah razpravljalo o zadevi METRO.

M. Š.

JUŽNA TIROLSKA

Pomiloščenih 24 južnotirolskih aktivistov

Vtorek je italijanski predsednik Oskar Luigi Scalfaro podpisal dekret o pomilostitvi 24 južnotirolskih aktivistov, ki so v šestdesetih letih s svojimi terorističnimi akcijami bistveno vplivali na nadaljnje obravnavanje problema nemško govorečih Južnih Tirolov in dejansko izsilili južnotirolski paket. Njihova teroristična dejavnost in pa sodelovanje 14 avstrijskih državljanov v njej je močno ohladila odnose med Avstrijo in Italijo. Tedaj so skupaj z Južnotirolci izvedli številna miniranja elektrovodnih drog in bombne napade. Italija pa je Avstriji očitala neposredno vmešavanje.

Rimski senat je 24 Južnotirolcev tedaj obsodil na skupno okrog 400 let zapora, kar so v glavnem odsedeli. Kljub temu pa po prestani kazni niso imeli vseh državljanjskih pravic, in prav te jim sedanja pomilostitev vrača.

Drugače je bilo s 14 Avstrijci. Teh italijanske policijske oblasti niso nikoli prijele, sodili so jim v odsotnosti, prestajanja kazni pa niso nikdar nastopili.

Josef Karl Fontana, zagovornik nekdanjih južnotirolskih aktivistov, je skupaj z vodjo južnotirolske ljudske stranke Siegfriedom Bruggerjem italijanskemu državnemu predsedniku predložil v pomilostitev 45 imen, od teh jih je bilo pomiloščenih 24, ostali pa so bili že izbrisani iz kazenskega registra. Trdo jedro nekdanjih aktivistov pa že leta nazaj pomilostitev odklanja.

Avstrijski zvezni predsednik Thomas Klestil je Scalfarovo gesto ocenil kot pozitiven signal za dokončno ureditev meddržavnih odnosov, Avstrija pa seveda upa, da bodo pomilostitve deležni tudi obsojeni avstrijski aktivisti.

BOSNA IN HERCEGOVINA

Napetost pred volitvami raste

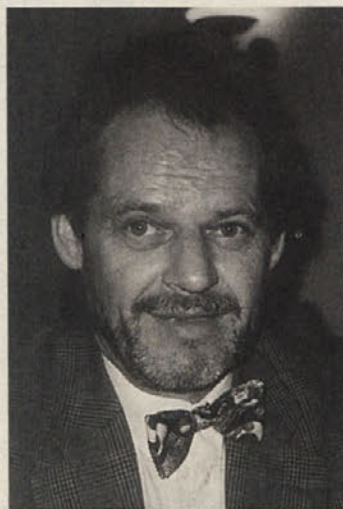
Če naj bi bile volitve v porušenem in etnično razdeljenem hercegovskem glavnem mestu Mostarju vzorec za vsesplošne volitve v Bosni in Hercegovini, si lahko pričakujemo, s kolikšnimi težavami se bo soočala mednarodna skupnost po 14. septembru. Takih Mostarjev je namreč v tej porušeni deželi še več. Prav mostarski primer pa kaže, da se mednarodna skupnost tudi po volitvah ne bo smela umakniti in prepustiti upravljanje dežele trem sprtim etničnim skupnostim oz. njenim trem vodilnim

nacionalističnim strankam, muslimanski SDA, srbski SDS in hrvaški HDZ, ki bodo na volitvah zagotovo pobrale večino glasov.

Ameriški diplomat Robert Frowick, ki vodi urad Organizacije za varnost in sodelovanje v Evropi (OVSE) v BiH, ki je zadolžena za izvedbo volitev, sicer meni, da bo potrebno najti nekakšno kompromisno rešitev, vendar vse kaže, da brez močnega pritiska mednarodne skupnosti ne bo šlo, z njim pa lahko doseže samo pristanek s figo v žepu, kakor se

je doslej v BiH, vključno s pristankom na Daytonski sporazum, že tolikokrat zgodilo. V ozadju volitev je namreč še vedno načrt o etnični razdelitvi BiH na tri države, ki ga od zunaj podpirajo Hrvaška in Srbija, znotraj pa celo muslimanski vodja Izetbegović. Tudi programi treh vodilnih strank niso prav nič federalistični, Silajdžićeva stranka za enotno državo pa je nedvomno prešibka, poleg tega pa ne bo dosegla številnih beguncev po svetu, ki bodo zagotovo volili svoje nacionalne stranke.

O vzorčnih volitvah v Mostarju in težavah po njih je pripovedoval naš rojak Marjan Srienc, ki je bil v času evropskih upraviteljev Hansa Koschnicka in Ricarda Pereza Casade zaposlen v njuni administraciji v Mostarju.

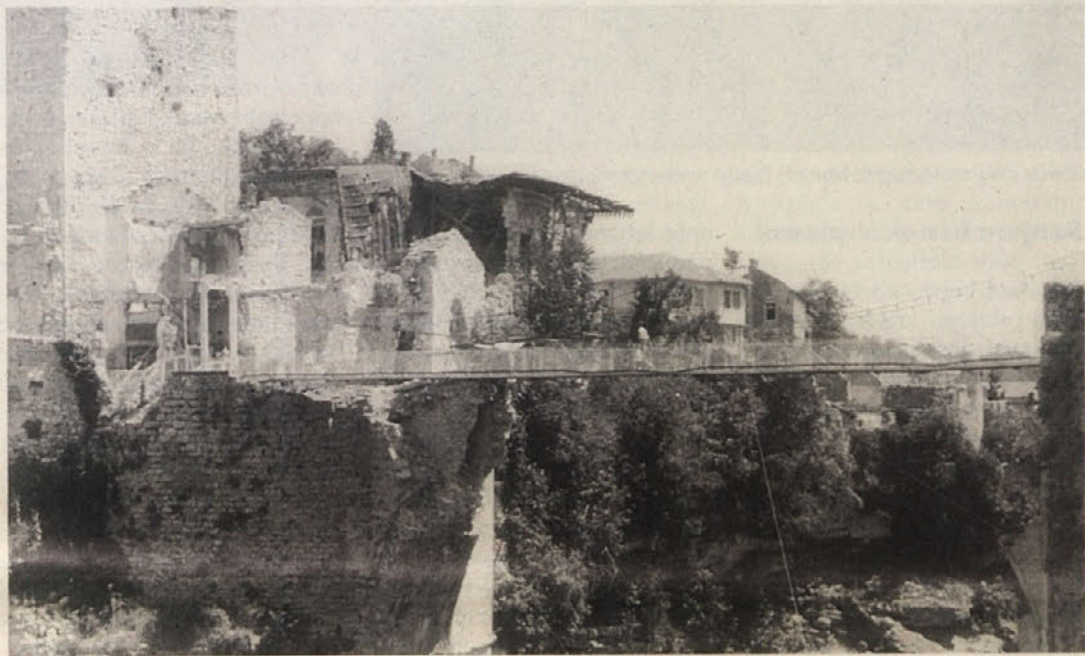
Marjan Srienc

Sedmo, združevalno, ki naj bi povezovala mesto in katero je predlagal Koschnick so predvsem Hrvati odklonili in tedaj celo napadli in razbijali avtomobile evropske uprave. Mednarodni organi s kompromisnimi rešitvami in popuščanjem celo legalizirajo etnično razdelitev.

Na volitvah so zmagali nacionalisti obeh sprtih narodnosti. Sedeži v mostarskem občinskem svetu so med njima razdeljeni v razmerju 16:16, Srbi in ostali pa naj bi jih imeli 15, vendar jih imajo ta čas samo šest, osem pa naj bi zasedli po vrnitvi, en sedež pa pripada mednarodni skupnosti. Kdo bo mostarski župan, kdo predsednik mestnega sveta, se še mesec dni po volitvah ne ve, kajti Hrvati bi hoteli imeti vse zase, kajti Mostar je tudi glavno mesto njihove nelegalne paradržave Hercegbosne.

Koschnick se je prizadeval za enotni Mostar, a ko so se mednarodni dejavniki s Tudjmanom dogovorili o delitvi, je odstopil. V prizadevanjih za ureditev razmer tudi ni uspel njegov naslednik Španec Perez Casada, 22. junija pa je upraviteljstvo prevzel Britanec sir Martin Garrod, ki zagotovo ne bo imel lahkega dela, vsaj dokler mednarodna skupnost ne bo ukrotila hrvaškega državnega poglavarja Tudjmana.

J. R.

Levi in desni breg Neretve (Muslimane in Hrvate) namesto nekoč trdnega kamnitega mostu danes povezuje le oska brv

V nedeljo, 30. 6. 1995 smo se Koroški lovci zbrali v Čepičah pri Globasnici in se nato povzpeli po lepi, 12 kilometrov dolgi gorski poti na Veški stan. To je planinski pašnik, ki leži 1578 m visoko, na njem pa se poleti pase okoli 50 govedi.

Z nami so bili naši prijatelji, lovci iz treh dežel. Najprej nas je v svoji planšarski koči sprejel Blaž Kordež, član Kluba prijateljev lova. Vreme nam je bilo naklonjeno, čeprav je bilo oblačno, niti kaplje dežja ni bilo, občasno pa je posijalo sonce.

Na Veškem stanu, ki leži tik pod vrhom Pece, stoji gorska kapelica. Tu je dekan Kristo Srienc daroval lovsko mašo. Obred so

POVEZOVANJE PREKO MEJE

Srečanje lovcev treh dežel

olepšali in popestrili rogisti iz Podjune »Südkärntner Jagdhornbläser« ter pevci SPD »Kralj Matjaž« iz Libuč pri Pliberku. V svojem nagovoru nam je gospod dekan med drugim svetoval, naj se lovci čimbolj zavzemamo za skrivnost narave, kajti prav lovci smo njeni pooblaščenii upravitelji in prav tako odgovorni za ekološko ravnatežje v loviščih. Kadarkoli vstopimo v lovišče, se nam odprejo nove skrivnosti narave, ki jih lahko zaznajo samo izkušena čutila lovca.

Predsednik Kluba prijateljev lova Celovec, Mirko Kumer je nato pozdravil goste iz Slovenije, Italije in Nemčije. Prav srčno pa je pozdravil lovce, predsednike in podpredsednike iz Zveze lovskih druženj Prekmurje, Maribor, Ljubljana, Notranjska, Gorenjska, Gorica in Slovenskega lovskega društva Doberdob. Poudaril je našo tesno povezanost z lovskimi tovariši iz Slovenije in Julijske krajine. Srečni in ponosni smo, da se je našemu vabilu kljub slabi vremenski napovedi odzvalo toliko lovskih prijateljev. Koroški Slovenci želimo tudi v bodoče imeti dobre in čimbolj pogoste stike z matično deželo Slovenijo.

Po maši in pozdravnih nagovori je sledilo prijetno popoldne med prijatelji. Člani našega kluba so za vse udeležence pripravili dobro, okusno »lovsko« kosilo. Na žaru bukovega lesa so spekli krhko in hrustljivo svinjino, kakršno dobiš samo na Veškem stanu. Poleg pripravljene pijače so nas prijatelji iz Maribora in Goriških Brd presenetili z dobro kapljico.

Po kosilu smo se lovci pomerili še v streljanju z zračno puško in najboljši so dobili lepe nagrade in priznanja. Šele

pozno zvečer smo se razšli z obljubo, da se prav kmalu spet srečamo. Bil je zares lep dan.

Menda se ga je razveselil tudi kralj Matjaž, ki spi (ali bdi) pod vrhom naše Pece.

M. P.

Na Veškem stanu pod Peco so lovci zaključili prijetno srečanje

Pretekli teden so se s potovanja na najsevernejšo točko Evrope - Nordkap - vrnili naši planinci (na sliki Kapelčani). O »ekspediciji« bomo več poročali prihodnjic

REZIJA IN BENEČIJA OB SV. ANI

Zakaj moj jezik se je bal ...

Sveto Ano, mater device Marije, Slovenci že od nekdaj svečano praznujemo. Za Šentanino, kakor prazniku ponekod po Koroškem pravijo, niso znana le romanja na primer k cerkvi sv. Ane na Macni, ampak tudi pohodi na Obir ali na druge gorske vrhove. Prav posebej pa so praznovanje svete Ane ohranili rojaki v odročnih vaseh Rezije in Benečije. Središče praznovanja v Reziji je vas Solbica, po italijansko Stolvizza. Naselje je podobno lastovičjemu gnezdu. Prilepljeno je na strme obronke Laškega Kolka, vrhovi Kanina in Poliškega Špika (Montaža) pa se od tod zdijo še bolj mogočni in nedostopni.

Kakor povsod v Reziji je tudi Solbica danes vas starih. Mladina se odseljuje, ker na skopi grudi ne more preživeti, ker doma ni kruha, v dolini pa ni večjih industrijskih obratov in podjetij. V bistvu ostane doma le, kdor se zmore preživljati s poljedelstvom. Te pa lahko prešteješ na prste ene roke, je dejal starejši domačin, ki je preteklo soboto Tevžu, Cencu in meni, trem koroškimi popotnikom, na kratko in v svojem čudovitem narečju predstavil Rezijo in življenje njenih ljudi. Avtomobilske registracije so govorile, kam vse so se Rezijani raztepli po svetu.

Rezija, po italijansko Resija, sodi med tiste doline, kjer se je zaradi odročnosti in svoječasne nedostopnosti ohranilo zelo staro slovensko narečje in predvsem samoniklo pevsko, plesno in pripovedniško izročilo. Rezijanska pesem in plesi imajo v sklopu slovenske glasbene oziroma kulturne dediščine samostojno in pomembno mesto, rezijansko narečje pa je, podobno kot beneško in ziljsko, za jezikoslovce in slaviste prava zakladnica.

So Rezijani Rusi?

Žal pa ta jezik umira, kajti poitalijančevanje postopno napre-

Pesem »Popotnik« so zaigrali in zapeli Marko, David in Francesca

duje, z odseljivanjem mladine pa se ne opuščajo samo vasi in zaselki, ampak se zmanjšuje tudi število govorcev. Vrh tega so v preteklosti v smislu potujčevalne politike vbijali Rezijanom v glavo, da niso Slovenci, ampak morda Rusi, ker da ne govorijo slovensčino, ampak samo slovanščini (!?) podoben jezik. Zato naj nikogar ne čudi, če bo nenadoma kateri domačin trdil, da govori rusko oz. da je Rus, ne pa Slovenec.

Na drugi strani pa je opazen zanimiv pojav osveščanja in preporoda rezijanske zavesti. Vse vasi v Reziji imajo dvojezične table: slovenske in italijanske. Postavile so jih občine same, ne pa država.

Za praznik svete Ane se Rezijani vračajo v rojstno dolino pod Kaninom. V Solbici krajevna slovenska kulturna društva prirejajo veliko tridnevno praznovanje, čigar višek je kulturno-pevski festival zadnje nedelje v juliju. Takrat se spet oglasi čudovita rezijanska pesem, plešejo stari plesi in mladina prisluhne starodavni govoric in vpija njeno melodijo ter doživlja njeno trdoživost.

Senjam beneške piesmi

Podoben boj za slovensko besedo bijejo tudi beneški Slovenci. Od takrat naprej, ko so se leta 1866 odločili za Italijo, je njihov jezik ogrožen, pa čeprav jim je mlada država takrat obljubila vse pravice in podporo. Nekaj podobnega poznamo tudi koroški Slovenci v zvezi s plebiscitom. Podobno kot Rezija je bila tudi Beneška Slovenija gospodarsko in razvojno docela na robu družbe. Zato tudi ne čudi, da so se njeni prebivalci že v prejšnjem stoletju začeli masovno izseljevati. To pa ne le v furlansko nižino in severnoitalijanske gospodarske metropole, ampak tudi v premogovne revirje Flamske in severne Francije. Odliv se do danes ni ustavil.

Podobno kot v Reziji je bila tudi v Benečiji slovenska duhovščina tisti steber in jez, ki je podpiral in ohranjal narodno zavest in se je upiral potujčevanju. France Bevk ji je v romanu »Kaplan Martin Čedermac« postavil neminljiv spomenik. Najhujši čas so Beneški Slovenci preživljali v

dobi fašizma. Zato so domačini podpirali predvojno uporniško gibanje in se aktivno vključili v narodnoosvobodilni boj slovenske partizanske vojske.

Zaveden mladi rod

Po vojni je s prihodom mlade in zavedne inteligence uspelo oživiti slovensko kulturno delovanje v Benečiji in med njegove pomembne stalnice sodi na primer »Senjam beneške piesmi« v Lesi, ki je ob koncu minulega tedna potekal že enaindvajsetič. Organizator je Kulturno društvo »Rečan«, kateremu je svojčas dal novega zagona legendarni, danes žal že pokojni kaplan Rino Markič.

»Senjam beneške piesmi« je dokaz trdoživosti slovenske besede in pesmi v Benečiji. Predvsem pa je razveseljivo, da na njem poleg znanih ansamblov sodelujejo mlade skupine. Zanje je značilno, da se v svojih pesmih lotevajo žgočih vprašanj kot je to poitalijančevanje in nazadovanje slovensčine, ekološka situacija, brezposelnost in podobno. Zelo dobro je to izpovedano v pesmi »Popotnik« Francesce Klodič, ki sta jo

uglasbila David Klodič in Marko Cucovaz. Pesnica med drugim sprašuje:

»Kje so naše senožeti, / z grabljami lepuo počesane? / Zakaj voda v naših koritih zdaj ne teče vič? / Kam so gledale moje oči? / Zakaj useša niso čule nič? / Zakaj muoj jezik se je bal branit muoj rodni dom?« In potem poziv »Ljudje, boste z nam plesali? / Se no malo norčevali? / Skupaj bomo uživali naš slovenski izvor«

Tridnevni pevski festival v Lesi je bil za vsakogar veliko doživetje in videlo se je, da je vsa okolica dobesedno živela z njim.

Nekaj kilometrov stran, prav tako v občini Hlodič, leži visoko v hribu vas Topolovo. Lahko bi rekli, da v Benečiji in preko njenih meja uživa podoben sloves kot na Koroškem Sveče oz. njega dni tudi Obirsko. Vas namreč daleč naokoli slovi po svoji kulturno-umetniški dejavnosti, med drugim so tu likovne kolonije, literarna branja, gledališke predstave in diskusijski večeri. Pred leti je na likovni koloniji sodeloval Rudi Benetik, danes zvečer, 1. avgusta, pa boju v Topolovem prisluhnili Janiju Oswaldu.

10. in 11. avgusta pa Zveza Slovencev Videmske pokrajine prireja pri Sv. Lovrencu (Sv. Louronac) Srečanje Slovencev. Na sporedu je pohod na vrh Matajurja ter v vasi Matajur pevska revija »Za na pozabit naše pesmi« s skupino »Beneške koranine« in domačimi kantavtorji. Navrh pa bo nastopilo beneško gledališče »Buogi može«.

Položaj slovensčine v Benečiji in Reziji ni lahek. A za malodušje in brezupnost ni razloga, še manj pa prostora in časa. Tega se zaveda predvsem mladina, ki ohranja tudi običaj potrkavanja zvonov kot neodtujljiv del slovenske identitete Rezije in Benečije.

Franc Wakounig

KULTURNA INICIATIVA K.L.A.S.

Kultura na vovbrškem gradu

Po nadvse uspešni uprizoritvi »Woyzecka« Georga Büchnerja in drugih kulturnih prireditelj (med drugim: inštalacija Rudija Benetika) na vovbrškem gradu preteklo leto so tudi za to poletje kulturni aktivisti te iniciative poskrbeli za pester kulturni program. V žarišču pa bo odrska predstava »Lov na čarovnice« Arthurja Millerja. Premiera bo v četrtek, 8. 8. ob 20.20 uri.

Nosilca kulturne iniciative K.L.A.S. Alexander Kubelka in Stefan Pfeistlinger iz Celovca pojmujeta projekt kot široko iniciativo, v katero naj se poleg umetnikov vključuje tudi prebivalstvo iz te regije.

Zamisel

Pobudniki te iniciative nameravajo ustvariti kulturni prostor zunaj etabliranih centrov. Cilj njihovega koncepta je preoračiti vrstni red: »Foyer – gledališki prostor – prostor za bife – gledališki prostor – foyer – in nasvidenje«. Ves prostor okrog gradu naj bi bil oder s svojo dolgo zgodovino in energijo. Gledališče ima veliko opraviti z atmosfero in prav ta atmosfera okrog gradu je sestavljena iz več delov. V gradu in njegovi okolici tiči 1000 let življenja, zgodovine in dogajanja.

Z geslom »Strah na vasi, x – lov na gradu« in z uprizoritvijo

»Lova na čarovnice« organizatorji letos vabijo obiskovalce (lani jih je bilo 3.000) na razvaline vovbrškega gradu. Na sporedu je 15 gledaliških predstav; poleg tega pa so na sporedu še koncerti, branja, gostovanja, razstave in gledališki work shop za otroke.

Projekt podpirajo zveza, dežela in občina Velikovec (60 odstotkov stroškov), ostala denarna sredstva pa prihajajo od zasebnih sponzorjev in od prodaje vstopnic. Proračun pa znaša 1,5 milijona šilingov.

Iniciativa K.L.A.S. je lani s svojim drznim projektom zbudila veliko pozornosti v kultur-

Vodja iniciative K. L. A. S. Kubelka in Pfeistlinger

nih krogih na Koroškem. Od tega pa je pridobila na ugledu obrobna velikovška regija, ki je

bila za nekaj časa popek gledališkega sveta na Koroškem.

M. Š.

BOGAT GLASBENI PROGRAM

Lep praznik »Vaščanov«

Zaključni skupni nastop vseh skupin v avli ljudske šole v Bilčovsu

Ob napovedanem času za praznik pevskega ansambla »Vaščani pojo« je bilo na Košarjevi gorici na Gori pri Bilčovsu že vse pripravljeno, postavljen je bil oder, klopi je bilo vse gor do cerkve, prizadevni pomagači so se pripravljali na peko pečenic in točaji na gašenje žeje obiskovalcev. Toda čez Turje so se podili vodeni oblaki in tudi zaskrbljeni pogledi v nebo jih niso mogli pregnati. Nekako razočarani smo se z kmečko dišeče gorice preselili v avlo bilčovške ljudske šole.

Končno se je vse izteklo prav, celo v zahvalo negotove-

mu vremenu. Program glasbene večera je bil namreč bolj primeren za izvedbo v dvorani in vsi, izvajalci in poslušalci, smo imeli več od njega. Bil je namreč pravi koncertni, s povprečno resno tematiko, skladbe so zahtevale občuteno izvedbo, harmonije kar najboljšo zbravnost in slišnost. Marsikaj od tega pa bi se na gorici najbrž izgubilo.

Kakor se spodobi, so »Vaščani« svojo letošnjo repertoarno izbiro posvetili pred časom umrlemu Košarjevemu očetu, njihovem velikemu prijatelju, kot ga je v posvetitve-

nih besedah imenoval Jožko Kovačič, in zato koncertni večer poimenovali po prelepi slovenski žalostinki »Ko lani sem tam mimo šel«. Tudi siceršnje njihove pesmi so bile ubrane na spominjanje, prežete z globoko vsebino, resnobe in poglobitvenega značaja. Takih »Vaščanov« doslej skoraj nismo poznali. Nekaj pesmi vedrega značaja ob koncu jim je sicer vrnilo staro podobo, za stil koncerta pa so bile skoraj odveč.

Iz širokega repertoarja »Vaščanov« naj omenim predvsem tri čudovite pesmi: poleg

naslovne še rusko Step, da step krugom z bogato harmonijo, vsebinsko zelo bogato in občuteno Kresno pesem po samospjevu Svetlane Makarovič v priredbi Jožka Kovačiča in pa pravi biser večera – medžimursko uspavanko Dremle mi se, dremle. Pravi biser tudi zaradi odlično zapetega sola tenorista Maksija Sime. Prav z njo se »Vaščani« uvrščajo v krog vrhunskih vokalnih ansamblov.

Tudi preostali program je bil dokaj uravnan na tematiko večera. Sestri Angelika in Eva Liebau z Žoprač, že znanki s Košarjeve gorice, sta se izkazali kot zelo resni in vsestranski glasbeni umetnici. Igrali sta v godalnem duu, spremljali »Vaščane«, peli ob kitarah in v

duetu ob klavirski spremljavi Jožka Kovačiča. Za poslušalce pravi umetniški užitek. Tudi za njune nastope je bila avla bolj ustrezen koncertni prostor.

In naj ne nazadnje pohvalim še nastop Šentjanskih tamburašev. Izkazali so se s svojim klasičnim repertoarjem, mogočno pa so zazvenele tudi zahtevnejše skladbe kot sta El passo in Tretji človek. Njihov precej resni nastop se je povsem vključil v celovitost večera.

Preden je izzvenela skupna starogradska U ranu zoru, so »Vaščani« poslušalce povabili nazaj na Košarjevo gorico na prijetno družabnost in res so jim mnogi sledili.

Jože Rovšek

Angelika in Eva Liebau

ŽITARA VAS

Kumst – prideš?

KUMST pomeni – kulturni most – zakaj kulturni most?

»Širok, in trden most naj povezuje dva bregova. Bregova ponazarjata obe na južnem Koroškem živeči narodni skupnosti, slovensko in nemško govorečo. Namesto da bi ostali vsak pridno na svojem bregu, moramo začeti zbirati kamenje, les, malto in drugo, da bi zgradili širok in varen most, po katerem lahko dosežeš drugi breg in vidiš, kako živijo ljudje tam. Preko njega se vračaš na svoj breg, varen in suhih nog. Kljub tej idili je potrebno na mostu opraviti formalnosti. Vsak, ki hoče na drugi breg, mora pokazati dokumente, papirje, ki potrjujejo odprtost, strpnost in razumevanje potnika. Od tod Kumst – kulturni most – Kulturbrücke.«

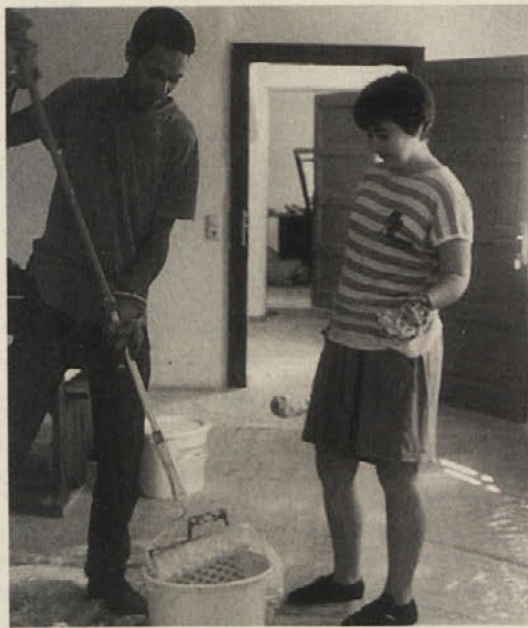
Pavli Stern v »Koroškem kalendarju« 1992

Kumst je torej skupnost mladih, ki namerava izboljševati kulturne in socialne pomanjklivosti v občini Žitara vas. Leta 1990 so začeli obnavljati bivši žitarski kulturni dom. Delavci so domačini iz Žitare vasi in širše okolice, ki v prostem času brezplačno delajo, da bo na vasi na-

stal izobraževalni in komunikacijski center. V poletnih mesecih jim pomaga tudi skupina francoske organizacije SCI. V njenih delovnih skupinah se zbirajo mladinci iz vsega sveta in med počitnicami pomagajo pri najrazličnejših projektih po vsem svetu.

Vizijo kulturnega mosta sta domislila Renate Matiassek in Pavli Stern. Z veseljem, trudom in »železno voljo« so zdaj že šesto leto pri delu in kaže se jim že prvi večji uspeh. Letos jeseni (predvidoma septembra) bodo KUMST uradno odprli, bil pa naj bi »odgovor na slovensko politiko«, kot pravi Pavli Stern.

Društvo KUMST je avtonomno združenje. Sicer mu je Slovenska prosvetna zveza dala kulturni dom v najem in mu pomagala pri pridobivanju subvencij, vendar namerava delati nadstrankarsko in brez vpliva.

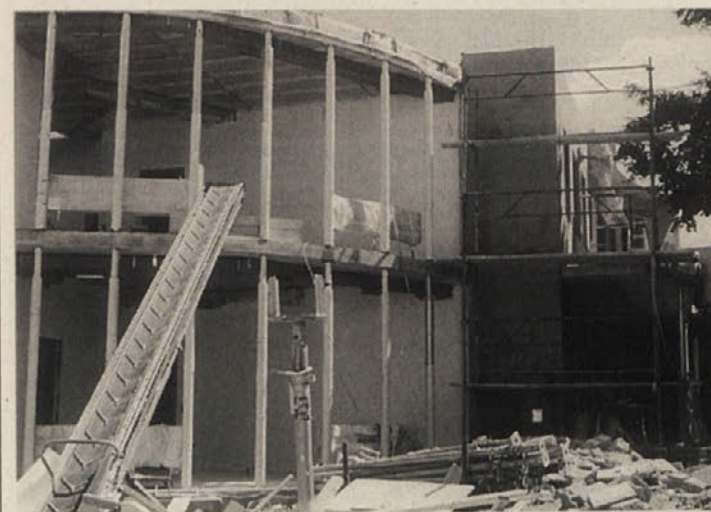
Mladinci v KUMST pri delu

KUMST naj bi bil dokaz, da je pot sredine mogoča.

Ko se po šestih letih kaže konec dela, smo Pavlija Sterna vprašali, kakšni so njegovi občutki. Odgovoril nam je: »Ni posebnih občutkov, kajti konkretno delo se začne šele potem, ko bo treba hišo poživiti.« Sicer pa glede tega nima velikih skrbi, saj v Žitari vasi ni nobenega drugega komunikacijskega centra ali prostora, kjer bi se ljudje lahko srečavali. Prav zaradi tega pa KUMST v prvi vrsti želi kaj storiti za vas in za žitarske vaščane, ne glede na njihov jezik ali politično prepričanje. **Katja Weiss**

SPD »SRCE« – DOBRLA VAS

Obnova kulturnega doma

Delo napreduje po načrtu

V jubilejnem letu, društvo »Srce« praznuje 90-letnico obstoja, v Dobrli vasi obnavlja jo kulturni dom.

Domače društvo in posojilnica sta si razdelila delo in finance. Medtem ko je društvo prevzelo notranjo prenovo, je posojilnica financirala prostoren in lep prizidek. Arhitekta sta Tomaž Hudl za prizidek in Veronika Grilc-Rutar za notranjo opremo. Društveni stroški bodo znašali okoli 2 milijona šilingov in ker denarja vedno

primanjkuje, so društveniki organizirali akcijo »Gradbeni kamen«. Vsakdo, ki želi pomagati, lahko simbolično kupi gradbeni kamen za 250, 500 ali 1000 šilingov, za to finančno podporo pa dobi malo simbolično listino. Možnost nakupa gradbenega kamna za kulturni dom še obstaja.

Z obnovo doma so pričeli v marcu t. l. in ker dela napredujejo po načrtu, bo praznovanje 90-letnice letos jeseni že v novih prostorih. **k. w.**

PRIREDITVE

PETEK, 2. 8.

- 18.00 BEKŠTANJ, stari grad
Rock in pop iz 4 držav
- 15.00 BOROVLJE, glavni trg
Kmečki sejem

NEDELJA, 4. 8.

- 9.30 SVINŠKA PLANINA – Zveza koroških partizanov
Izlet po nekdanjih partizanskih krajih na območju Svinške planine; zbirališče ob 9.30 na parkirišču pred glavno pošto v Velikovcu
- RADIŠE
- 9.30 Sv. maša, nato farni praznik z družabnim srečanjem pred Kulturnim domom
- OBIR – SPD »Valentin Polanšek«
- 11.00 Pohod na Obir v spomin na Hermana Velika in Valentina Polanška; zbirališče ob 11. uri na vrhu Obirja! Nazaj grede piknik na Marofu
- ČEPIČE pri gostišču Juena – SPD »Edinost«
- 14.00 Tekma koscev; sod. tudi MoPZ »Franc Leder Lesičjak« iz Štebna in domači ansambel
- DOBRLA VAS, v samostanu – SPD »Srce«
- 20.30 Gorenjski večer; igra ansambel »Gašperji«

TOREK, 6. 8.

- 20.00 BEKŠTANJ, stari grad
The golden gospel Singers
- CELOVEC, galerija Slama
- 20.30 »Anleitung zum Dickwerden«;
kabaret z Bernhardom Ludwigom

PETEK, 9. 8.

- 20.00 BEKŠTANJ, stari grad
Flamenco Festival Espanol

SOBOTA, 10. 8.

- 20.00 Bad Kleinkirchheim, Kaiserburg – BKK2
Dobrodelni koncert v korist Amnesty International; nastopa zbor »Rož« Pesmi ponižanih narodov
Po koncertu ogenj v Alpah (ob 22. uri)
Ob slabem vremenu bo koncert v slavnostni dvorani v Bad Kleinkirchheimu

NEDELJA, 11. 8.

- 11.00 BILČOVS, pri sv. Heleni – MePZ »Jakob Petelin Gallus«
Maša in koncert
- SVETO MESTO – KPD »Drava«
- 14.30 10. jubilejno srečanje vižarjev
Ob slabem vremenu prireditve odpade!

TOREK, 13. 8.

- 20.00 TINJE, v Domu
Odprtje razstave del gospe Hedwig Bledl »Slike in objekti«

SOBOTA, 17. 8.

- 20.00 BEKŠTANJ, stari grad
Kozaki z Volge

KRAJEVNA SLOVENSKA PROSVETNA DRUŠTVA

Predavanja in diskusije

»Evropski parlament«

z Bojanom Šnablom, sodelavcem avstrijske socialdemokratske frakcije v Evropskem parlamentu

sobota, 17. 8. '96, ob 20. uri
v kulturnem domu v Šentprimozutorek, 20. 8. '96, ob 20. uri
v Uničevi kulturni stavbi pri Bistrici na Zilji

sreda, 21. 8. '96, ob 20. uri • v društveni sobi v Železni Kapli

četrtak, 22. 8. '96, ob 20. uri • v kulturnem domu na Radišah

petek, 23. 8. '96, ob 20. uri • v k & k v Šentjanžu

sobota, 24. 8. '96, ob 20. uri

v Katoliškem domu prosvete Sodalitas

GALERIJA ŠIKORONJA

srečanje v avgustu

od 2. 8. do 1. 9. '96

Razstava je na ogled
od srede do nedelje
od 15. do 19. ureRazstavljajo: Janez Bernik,
Gustav Januš, Hugo Wulz,
Valentin Oman in drugi

NOVIGRAD • ISTRA

apartma za 4 osebe

560 ATS

apartma za 6 oseb

630 ATS

tel.: 00386/66/26 12 81

TEDEN V PLANINAH

od 18. do 23. avgusta

Katoliška mladina ponuja tudi letos za vse tiste, ki želijo zbežati pred nemirom vsakdanjega življenja v tišino kraljestva gora možnost »življenjskih vaj«. Odkrili bomo srce Julijskih alp in se povzpeli na Triglav, Razor, Kanjavec, Pihavec ... Udeleženci potrebujejo dobro kondicijo ter nekaj gorskih izkušenj.

Vodijo Peter in Stanko Olip ter Hanzej Sticker.

Stroški pribl. 1000 šil.

Podrobnejše informacije ob prijavi, ki jih sprejema Hanzej Sticker, tel. 04253/597, ali pa Stanko Olip, tel. 04254/20 02.

100 LET KOČE NA KREDARICI

Program prireditev v Triglavskem domu

Občina Kranjska gora bo imela v Triglavskem domu 6. avgusta slavnostno sejo, ki se bo nadaljevala v prijeten večer s planinskim petjem.

7. avgusta bo v popoldanskih urah nastop okteta LIP Bled, povedano pa bo tudi nekaj o Aljažu.

8. avgusta bo nastopil oktet Vasovalci iz Zabreznice, Radio Ognjišče pa bo z ansambлом Gašperji popestril večer.

9. avgusta bo nastop Kolednikov iz Kamnika, in Toneta Kuntnerja, ki bo z branjem svojih pesmi povezoval program. Petje Janeza Majcenoviča in Roka Lapa ter melodije citer Tomaža Plahutnika bodo obiskovalcem ostale v trajnem spominu.

10. avgusta bo presenečenje za vse.

Mestno gledališče Ljubljansko je za 120-letnico rojstva Ivana Cankarja pripravilo monodramo z nastopom Toneta Kuntnerja in Petra Ugrina ml. z violino. Naslov monodrame je »Moje delo je knjiga ljubezni, odpri jo domovina« ... Tudi Koledniki bodo ta večer med nami, prvak Ljubljanske opere Marko Kobal pa bo s svojimi prijatelji zapel nekaj Aljaževih pesmi in nekaj iz svojega repertoarja. Vse dneve bo z nami tudi dovški župnik France Urbanija, ki bo v večernih urah imel sveto mašo v kapelici. Povedal pa bo tudi marsikaj o Aljažu. Ob tem jubileju Vas vabimo, veliko novega boste videli in prijetnega doživeli.

Planinsko društvo Ljubljana-Matica

ČESTITKA

V krogu svojih sorodnikov, cerkvenih pevcev in pevskih prijateljev Moškega pevskega zbora Jepa-Baško jezero je praznoval okrogli življenjski jubilej, 60-letnico, Toni Rössmann – Tratnikov iz Ledine.

Slavljenec je znan vsem v okolici Baškega jezera, saj ga srečujemo pri svojih vsakodnevih sprehodih v domačem kraju.

Pri Fridlno, kjer je bilo slavljenčev vajeiško mesto in kjer je praznovala prijetna družina, je med drugim prejel tudi iz rok zastopnikov obeh kulturnih organizacij, KKZ in SPZ, priznanji za dolgoletno vneto in zvesto petje.

Vsi prijatelji, MoPZ, pečniški cerkveni pevci in domače društvo SPD Jepa-Baško jezero mu želimo še mnogo zdravih in zadovoljnih let in mu kličemo na zdravje.

Praznujejo

Anton Haudej iz Prible vasi – rojstni dan; člani društva upokojencev Pliberk: dr. Joško Rutar iz Škocjana, Janez Hudl iz Male vasi; Marta Dumpelnik iz Štebna; Lovrenc Mlinar z Blata; Herma Trampuš iz Doba; Štefan Hudobnik iz Nonče vasi; Helena Kropivnik z Rut – rojstne dneve; Margareta Gross z Letine pri Šmihelu – 70. rojstni dan; Annemarie Sommer iz Šmarjete v Rožu – rojstni dan; Karl Buch v Dračjah pri Tinjah – 80. rojstni dan; Branko Miroš iz Železne Kaple – 20. rojstni dan; Hanzi Wasner z Obirskega – 60. rojstni dan; Jaka Kelich – Zvrhnji Bošnjak – 65. rojstni dan in god; Marta Urch s Plaznice pri Šentlipšu – osebni praznik; Ana Partej iz Goselne vasi – rojstni dan; Ana

Sturm iz Mokrij – rojstni dan; Janez Kuchling iz Štriholč – rojstni dan; Marija Partej iz Goselne vasi – rojstni dan; Nani Prantner iz Svatene – rojstni dan; Franc Keuschnig iz Šentpetra – rojstni dan; Ignac David – župnik v Domačalah in v Skočidolu – dvojni praznik; Ana Skant iz Zgornjih Vinar pri Šentprimozu – dvojni praznik; Ana Petrač s Komla pri Pliberku – 70. rojstni dan; Ana Golavčnik iz Stare vasi – osebni praznik; Mariana Kresnik iz Pliberka – 60. rojstni dan; Ančka Apovnik iz Senčnega kraja – rojstni dan in god; Marta Velik z Zgornjega Kota – 70. rojstni dan; Milenka Schlapper iz Šentjakoba – rojstni dan; Vida Polanšek z Obirskega – rojstni dan; Frida Kumer z Blata – rojstni dan.

SLAVLJENCEM ČESTITA TUDI SLOVENSKI VESTNIK

Radio Koroška

SLOVENSKO ODVAJE

- Četrtek, 1. 8.**
- 18.10 Rož – Podjuna – Zilja.
- Petek, 2. 8.**
- 18.10 Kulturna obzorja.
- Sobota, 3. 8.**
- 18.10 Od pesmi do pesmi
– od srca do srca.
- Nedelja, 4. 8.**
- 6.08 Dobro jutro, Koroška
– Guten Morgen, Kärnten!
Duhovna misel (mag. Stanko Olip).
- 18.00 6 x 6 – Domače uspešnice.
- Ponedeljek, 5. 8.**
- 18.10 Kratek stik.
- Torek, 6. 8.**
- 18.10 Partnerski magazin.
- Sreda, 7. 8.**
- 18.10 Domača glasbena mavrica.
- 21.04 Glasbena oddaja.

Dober dan, Koroška

NEDELJA, 4. 8.

13.30 ORF 2

PONOVI TVI

PONEDELJEK, 5. 8.

16.55 TV SLO 1

1.45 ORF 2

Z naslednjimi prispevki:

- Tudi za turizem velja: iznajdljivost in osebna prizadevnost pomagata prebresti splošni upad.
- Konec »Gorenjskih večerov«? Na Avstrijski meji zahtevajo od glasbenikov vizo.
- Kolesarske poti: prispevek k varnosti in razbremenitvi prometa.
- Narodne manjšine na televiziji Srbije.
- Kultura ne pozna meja: Avstrijsko-Slovensko gledališko srečanje v Radgoni.
- Avstrijski nogometni pokal: SAK – VSV / Beljak.

SLOVENSKI VESTNIK

Uredništvo

Tarviser Straße 16
9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija
tel. 0 46 3/51 43 00-30, 33, 34 in 40
faks 0 46 3/51 43 00 71.

Usmerjenost lista

seštevek mnenj izdajatelja in urednikov
s posebnim poudarkom na
narodnopolitičnem interesu.

Uredniki

Glavna urednica Sonja Wakounig;
uredniki Jože Rovšek, Franc Wakounig,
Mirko Štukelj

Izdajatelj in založnik:

Zveza slovenskih organizacij na
Koroškem, Tarviser Str. 16
9020 Celovec/Klagenfurt
tel. 0 46 3/51 43 00, faks 0 46 3/51 43 00 71

Tisk

Založniška in tiskarska družba z o. j.
Drava, Tarviser Straße 16
9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija
tel. 0 46 3/50 5 66, faks 0 46 3/51 43 00 71

Slovo od Jenkovega očeta

Preteklo soboto se je velika množica sorodnikov in faranov Šentjanža poslovila od Jenkovega očeta, zaslužnega in priljubljenega mežnarja. Pokojni se je rodil leta 1909 na Trati pri Cerkljah na Gorenjskem. Že kot devetletni otrok je zgubil starše in nato se je moral trdo prebijati sam. Izučil se je za kolarja in kmalu odprl svojo delavnico. Z ženo Marijo sta ustvarila družino, v kateri se jima je rodilo sedem otrok. Usoda vojne vihre ga je v maju 1945 pognala preko Karavank in najprej je bil z družino v begunskem taborišču v Vetrinju, potem pa v Lienzu. Po desetletnem bivanju in delu v Spitalu, kjer si je postavil dom, je leta 1955 na-

šel Petrejevo kmetijo v Kožentavri in se dodatno zaposlil pri gradbeni firmi Ratz. Za končno postajo življenja si je izbral Šentjanž. S sinom Francem sta kupila Žavnikovo kmetijo in jo lepo uredila in

razvila. Tudi po upokojitvi je bil oče Jenko zelo delaven, v Šentjanžu in okolici je marsikateri balkon delo njegovih rok. V zadnjem dvajsetletju pa je bil pokojni zelo prizadeven mežnar šentjanške cerkve. Njegovi prizadevnosti gre pripisati obnovo in prenovo cerkve, saj je organiziral prekrivanje, nova okna, poskrbel za farovž in žagrad, za povečanje pokopališča. Še zadnji teden življenja je poskrbel za pleskanje cerkve, česar pa žal ni več doživel. Utrujen je omahnil v smrt.

Jenkovega očeta bodo pogrešali njegovi otroci, vnuki in pravnuki, vsem šentjanškim faranom pa se je zapisal v trajen spomin.

42

KRIŽANKA

Sonja Wakounig

1	2	3	4	5		6	7	8	9		10	11	12	13	14
15						16					17				
18					19	20		21			22				
23						24									
				25		26					27	28	29	30	
31	32		33						34	35					
	36	37					38								
39						40			41						
42						43			44		45			46	
47					48			49		50		51	52		
		53		54			55			56	57				58
59				60							61				

VODORAVNO: 1. nedavno umrli avstrijski skladatelj, oče avstrijskega notranjega ministra 15. ranocelnik, padar 16. čarovniška spretnost 17. večja vrsta žabe 18. okrasna sobna cvetlica 21. smučarski kraj na Predarlskem 22. izdelovalec sira 23. stanje, ko ima kako dejanje dolgoročne posledice 25. Vilko Ukmar 26. padec vode z velike višine 27. tovarna smučarskih desk na Brnci 31. kemični znak za kalcij 33. Zevsov sin iz grške mitologije, ki je ubil Meduzo in se poročil z Andromaho 34. krivuljast, nezglajen 36. avstrijski škof iz St. Pöltna 38. agresivnost 39. vrsta pesniške kitice iz osmih enajstercev 40. Ciuha Jože 41. medicinska priprava za čiščenje debelega črevesa 42. ime za veliko črko 45. najvišja igralna karta 46. Rudi vapotič 47. Eros Ramazotti 48. Ivan Ramšak 49. ameriški pesnik (Edgar Allan ...) 51. skupina treh glasbenikov 53. oddajanje, izdajanje 56. mir, upokojitev 59. velik avstralski

ptič 60. iluzija 61. koroška nem. pesnica (Christine) **NAVPIČNO:** 1. slovensko ime za Graz 2. zelenica v puščavi 3. klada za sekanje drv 4. vas v bližini Šentjakoba, nem. Tallech 5. pogostost v določenem času (n. pr. radijskih valov, obiskovalcev itd.) 6. latinsko »in« 7. dotik vznemirjenja 8. ime italijanske filmske igralko Lisi 9. tank 10. udeleženka od zunaj 11. reka na Peloponezu 12. zmešan, ponorel 13. grška črka 14. ime ameriškega pisatelja Twaina 19. novinar, tisti, ki piše žurnale (tuja pisava) 20. kem. znak za astatin 24. izvleček, koncentrat 28. država v Aziji 29. naša država 30. sredstvo za netenje 32. igralec 33. količina zaužitega 35. ime umrle ameriške pevke jazza Fitzgerald 37. okr. za rariteto 39. kraj v Rožu z Goršetovo galerijo 43. neraven, upognjen 44. orig. ime največje italijanske reke 49. dvojica 50. zelo dolga pesnitev 52. podzemni hodnik 53. Evropska unija 54. Igor Umek 55. pritr-

dilnica 57. pijača starih Slovanov 58. arabski žrebec

Rešitev iz prejšnje številke:
VODORAVNO: 1. KRST PRI SAVICI 13. LAVOR 14. NATAKAR 15. ANATOM 17. TIBOR 18. DAKOTA 19. KANIN 21. IRI 22. ILJA 25. ACE 26. NONČA VAS 30. AO 31. OLJE 33. EMAJL 34. JA 35. ŠKANDAL 37. MU 38. AČ 39. SAVANA 41. ABITURA 44. OKEL 45. LETAK 46. EMBLEMI 49. TLA 50. AKROPOLIS 52. AJLA 53. NOŽ 54. RT
NAVPIČNO: 1. KLADIVO 2. RANAR 3. SVAKINJA 4. TOTO 5. PROTIN 6. IN 7. SAT 8. ATIK 9. VABA 10. IKONA 11. CARICA 12. IR 16. MALČEK 20. NEOREALIST 23. JAMA 24. AVANS 27. OE 28. AJDA 29. SLAVOLOK 32. LJUBELJ 35. ŠČUKA 36. LAKEL 37. MALTA 38. ATA 40. NEMIR 41. ABITURA 42. ITAL 43. AERO 47. MOŽ 48. BP 51. KN

UNIVERZA V LJUBLJANI

razpisuje vpis na diplomski študij v letu 1996/97

Razpis vseh fakultet in visokih šol v okviru Univerze v Ljubljani vključuje magistrski in specialistični študij. Kandidati z izpolnjenimi pogoji se z dokazili lahko prijavijo do 31. avgusta 1996.

Vse podrobne informacije lahko zainteresirani dobijo v pisarni Univerze v Ljubljani, Kongresni trg 12, 6100 Ljubljana, obširen razpis z vsemi fakultetami in visokimi šolami, na katerih je možen vpis, pa tudi v uredništvu SV.

Pismo bralcev

Ali slovenščina res izumira?

V zadnji številki NT se je oglašil bivši občinski odbornik Volilne skupnosti Borovlje, Feliks Wieser st., pd. Šošl iz Slovenjega Plajberka. V pismu bralcev trdi, »da dvojezičnost v občini Borovlje nazaduje in umira in da v primerjavi z drugimi dvojezičnimi občinami napredkov ni. Odgovorna za ta razvoj – tako nadaljuje F. W. – da sta predstavnik VS, obč. odbornik Waldhauser in njegov namestnik Verdel, ki se kot pridna in mirna Slovenca, kakor si jih občina želi, neodločno prizadevata za naš jezik ali sta celo odsotna«.

V isti sapi F. W. nato izpostavlja, kako odločno je svojčas kot obč. odbornik sam nastopal in kot primer navaja namestitev slovenskega napisa na ljudski šoli v Slovenjem Plajberku. Hkrati bralcem vsiljuje mnenje, da bi bila zadeva dvojezičnega otroškega vrtca tudi že davno rešena, če mu Verdel kot predsednik »SPD Borovlje« njegove tozadevne iniciative pred 15 leti ne bi prekrizal z opozorilom, da bo to že on sam z županom uredil.

Ti nestvarni in zlobni očitki zahtevajo jasen odgovor.

Trditev, da slovenščina danes v Borovljah izumira in da ni napredkov, je mogoče tolmačiti le tako, da je F. W. povsem zaspal razvoj vsaj zadnjih desetih let, saj je slovenščina v javnem življenju mesta Borovlje danes v resnici bolj prisotna kot kdaj poprej. O tem priča obnovljeni kulturni dom »Cingel«, izredno živa dejavnost naših ansamblov, zborov, igralskih in drugih skupin, uspešen oddelek glasbene šole, otroška skupina itd. Poleg tega ni mogoče prezreti nove Posojilnice v centru mesta, pobratenja z občino Tržič ter povsem nove kvalitete sožitja, ki se izraža med drugim tudi v tem, da župan na marsikateri prireditvi spregovori tudi v slovenščini in se predlogi VS v občinskem svetu zdaj preberejo tudi v našem jeziku.

No, morda sva k temu razvoju kot »mirna in pridna« Slovenca pa le kaj prispevala, ne glede na to, da je VS še v marsikaterih drugih vprašanih motor v naši občini (n. pr. podpora obrobim krajem in gorskim kmetom, boj

proti deponijam za posebne odpadke, načrtovanim asfaltnim napravam ter jugovzhodni železnici).

Vse to je F. W. prezrl, predvsem pa to, da je prav v času, ko je bil še sam občinski odbornik, bila slovenščina v Borovljah dejansko tam, kamor jo skuša sedaj porivati, namreč na tem, da izginje iz javnega življenja. Kar se tiče dvojezičnega napisa in otroškega vrtca, pa še tole: Za rešitev teh vprašanj sva se borila od vseh začetkov (glede vrtca skupno z društveniki SPD Borovlje). To se da brez težav razbrati iz protokolov občinskih sej ter iz številnih vlog in pogovorov, katere smo v ta namen vložili oz. vodili na občinski ravni. Tozadevni očitki F. W. so zatorej povsem nestvarni in neumestni. Sicer pa F. W. kot dolgoletni odbornik ZSO najbrž le še bolj površno prebira glasilo NT, sicer bi vedel, da bosta prav ti dve vprašanji obravnavani pri naslednji občinski seji (in v smislu naših zahtev – upamo – tudi rešeni).

V kolikor pa F. W. izpostavlja svoje zasluge za namestitev dvojezičnega napisa na šoli v Plajberku, naj mu bo povedano le to, da se krasi s tujim perjem, ker je tozadeven sklep sprejel še le sedanji občinski odbor. Ta z vrtcem pa je še bolj debela, saj se je to vprašanje aktualiziralo še le pred 10 leti pod županom dr. Krainerjem, F. W. pa tedaj že leta ni bil več občinski odbornik.

Ob koncu pa še to: Mnogi volilci in prijatelji VS se seveda sprašujejo, čemu je NT ta dopis sploh objavil. Odgovor je enostaven, saj NT v zadnjem času ponovno skuša na neodgovoren in zahrbtn način onemogočiti ali spraviti na slab glas predstavnike VS Borovlje, očitno zato, ker je ta »nebojlena« frakcija še vedno odprta vsem Slovincem in se še ni s kostmi in kožo zapisala ne Liberalnemu forumu niti tisti osrednji politični organizaciji, kateri je F. W. (po čudežnem spreobrnjenju) kot »ghostwriter« priskočil na pomoč in ki za vsebino NT (morda le še) odgovarja.

Ali pa je bila to morda že »izredna podpora« za bodoče občinske volitve??

Za VS Borovlje
 mag. Peter Waldhauser (obč. odb.),
 Melhijor Verdel (nam. obč. odb. in
 predsednik SPD Borovlje)

Kljub bombi se igre nadaljujejo

Nesramen bombni atentat preteklo soboto ponoči v središčnem parku v Atlanti je terjal dve smrtni žrtvi in približno 100 ranjencev. Bomba je eksplodirala v času ko je ravno potekal nočni rock koncert. Kakih dvajset minut pred eksplozijo je neznanec z anonimnim telefonskim klicem napovedal eksplozijo. Policija je takoj ukrepala, vendar prepozno. Pri eksploziji je izgubila življenje 44-letna Američanka, snemalec turške televizije pa je umrl zaradi srčne kapi.

FBI, ki vodi preiskavo, domneva, da gre za »domače« storilce; seveda pa ni opustil tudi možnosti, da bi šlo za mednarodni terorizem.

Ameriški predsednik Bill Clinton in z njim ves svet je dejanje obsodil. Mednarodni olim-

pijski komite, ki se je sestel takoj po atentatu, pa je ob privolenju ameriških oblasti sklenil, da se igre nadaljujejo. Po eksploziji pa so organizatorji zaostriili varnostne ukrepe. Sedaj olimpijsko dogajanje v Atlanti nadzoruje približno 30.000 varnostnikov. Mednarodni časopisi pa so medtem že tudi ostro kritizirali deloma kaotične razmere pri organizaciji OI v Atlanti.

Medalje za Avstrijo

Nadvse nepričakovano – tudi za olimpijca samega – je Wolfram Waibel v disciplini streljanja osvojil kar dve medalji: srebrno in bronasto. Sabljači pa so dosegli nesrečno četrto mesto.

Sinoči, v sredo ponoči, pa je imel svoj veliki nastop na olimpijadi Peter »Paco« Wrolich v kolesarjenju na cesti. Po njego-

vi oceni je bila progna zelo zahtevna in težka. Prepričani smo, da je Peter dal vse od sebe za dobro uvrstitev na 222 km dolgi kolesarski progi. **m. š.**

Srebro za Slovenijo

V slovenskem 37-članskem olimpijskem taboru se od ponedeljka dalje veselijo vsaj ene medalje. Po razočaranju nad veslači – favorizirani četverec brez krmarja in svetovni prvak Iztok Čop sta osvojila četrto mesto – kanuisti, plavalci in strelcem Debevcem, ki je zasedel le 6. in 9. mesto, je v ponedeljek kajakaš Andraž Vehovar (slika) nepričakovano osvojil srebrno medaljo v slalomu na divjih vodah.

Slovenija ima »v ognju« sicer še odlično tekačico na 100 metrov z ovirami Brigito Bukovec z drugim letošnjim najboljšim rezultatom na svetu, vendar je že znano, da bo letošnja olimpijska bera medalj slabša od tiste izpred štirih let v Barceloni.

NOGOMET

SAK pridobiva na formi

Bliža se začetek jesenskega nogometnega prvenstva regionalne lige-sredina. SAK, ki se je v prestopnem roku močno okrepil, z velikim optimizmom gleda v bodočnost. Moštvo se je v pripravljajalnih tekmah pomerilo z različno močnimi klubi in pokazalo, da je resen favorit za naslov prvaka v tej ligi. Tudi ostala koroška moštva so se okrepila, tako da navijači in ljubitelji/ljubiteljice nogometa lahko pričakujejo izredno napeto prvenstvo, saj bo imela koroška publika na izbiro veliko tekem in derbijev.

Pripravljajalne tekme

Pretekli teden so varovanci trenerja Kirisitsa odigrali dve prijateljski tekmi: preteklo sredo so bili v gosteh v Mežici, kjer so se pomerili s klubom 1. slovenske divizije Mag Korotanom s Prevalj. Tekma je bila napeta in izenačena, zmago pa je odnesel SAK z 2 : 1. Oba gola je dal legionar Vlado Grujič.

Hura – gol za SAK!

V soboto pa so Sakovci nastopili v Metlovi proti tamkajšnjemu moštvu iz spodnje lige. V prvem polčasu sta obe moštvi zaigrali dokaj nervozno in pretirano trdo za prijateljsko tekmo. Z izredno močnim strelom v dolgi nizki kot je Hober povedel z 1:0 za SAK. Po pavzi pa je trener Kirisits poslal na igrišče vse tri legionarje, ki so odločili tekmo v prid

močnejšemu in nevarnejšemu SAK.

Vsekakor so pripravljajalne tekme pokazale da je v moštvu nekaj talentiranih dobrih in izkušenih igralcev, ki pa še niso našli zaželeno harmonijo v igri. Težka naloga trenerjev pa je, da najdeta do začetka prvenstva optimalen sestav moštva za uspešen start v novo sezono. **M. Š.**

ŠAH

Nova Elo-lista brez večjih sprememb

Jokovič (SŠK »Obir«) in Cuderman (SŠZ) z najvišjim ratingom

Po pravkar objavljeni novi Elo-listi za avstrijske šahiste in šahistke v ekipi Slovenske športne zveze (SŠZ) kot tudi pri moštvu SŠK »Obir« iz Železne Kaple ni prišlo do bistvenih sprememb na prvih deskah.

Pri Slovenski športni zvezi ima Vinko Cuderman z 2150 točkami še naprej najvišji rating, sledijo mu pa Silvo Kovač (2103), Arnold Hattenberger (2033), Franc Kunčič (2020) in Boris Mitrovič (2000), pri SŠK »Obir« pa je škojfelovski »legionar« Dušan Jokovič zvišal število svojih Elo-točk na 2153 in si tako zagotovil prvo desko. Močno sta napredovala mladinska igralca brata Hans-Christian (1951) in Harald Wolte (1936).

Pri SŠZ sta v preteklem polletju najbolj napredovala Idrij-

čan Avgust Vukanič (+78!) in Ivan Lukan (+30), pri SŠK »Obir« pa Harald Wolte (+67!) in Hans-Christian Wolte (+49). 68 točk pa je pridobil bivši igralec SŠZ Alojz Gallob (zdaj Bekštanj).

Lestvica SŠZ/Carimpex

(v oklepaju razlika k zadnjemu ratingu):

1. dr. Vinko Cuderman 2150 (0),
2. Silvo Kovač 2103 (-14),
3. Arnold Hattenberger 2033 (+8),
4. Franc Kunčič 2020 (-13),
5. Boris Mitrovič 2000 (0),
6. Gorazd Živkovič 1843 (-21),
7. dr. Jozi Amrusch 1802 (+12),
8. Dunja Lukan 1772 (-14),
9. Franc Rulitz 1769 (+8),
10. Avgust Vukanič 1758 (+78),
11. Franc Kolter 1757 (0),
12. Herbert Rulitz 1733 (-14),
13. Aleksander Lukan 1727 (+11),
14. Rupert Reichmann 1708 (-20),
15. Ivan Lukan 1616 (+30).

Odlična uvrstitev Aleksandra Lukana

Na letošnjem že 15. odprtem mednarodnem šahovskem turnirju v Šentvidu ob Glini je igralec Slovenske športne zveze Aleksander Lukan dosegel odlično uvrstitev. V katerogriji mladinskih igralcev pod 20 let je osvojil drugo mesto, na lestvici vseh 120 igralcev in igralcev pa 61. mesto. Aleksander Lukan, ki študira na celovski univerzi, je na turnirju osvojil 4,5 točke in tako v izredno močni konkurenci dosegel 50 odstotkov možnih točk.

Uspešno je turnir zaključila tudi mladinska prvakinja Dunja Lukan. Študentka medicine je pri ženskah osvojila tretje mesto, in to kljub temu, da je med turnirjem uspešno opravila še en zaključni izpit. Sredi avgusta Dunjo Lukan čaka nadaljnji

izziv: nastopila bo na ženskem državnem prvenstvu v Zgornji Avstriji.

Tretji igralec SŠZ na šentviškem turnirju je bil Franci Rulitz, ki je s štirimi točkami dosegel 85. mesto. Z malo več sreče pa bi študent iz Kotmare vasi lahko dosegel celo uvrstitev okrog 70. mesta.

Zmagovalec turnirja je bil nemški mednarodni mojster Mathias Womacka (Elo 2475) pred Ukrajincem Igorjem Pivenom. Oba sta osvojila po 7,5 točke. Najboljši avstrijski igralec je bil Fide-mojster Kurt Fahrner iz Gradca, najboljši Korošec pa Andreas Giesmann. Odlično je zaigral tudi ravnatelj Pepi Gallob iz Bekštanja: s 5,5 točke je osvojil 24. mesto!

I.L.

ŠAHOVSKI OREH ŠTEV. 39

Ollafsson – Aleksander / Hastings 1956/57

Beli lovski par je ob pomoči dame usmeril delovanje na osamljenega črnega kralja in premoč črnih figur na daminem krilu ni pravo nadome-

stilo v nastali poziciji. Beli, ki je na potezi, prične s kombinacijo in črni kralj se znajde v matnem objemu belih figur!

Rešitev štev. 38

Poteza črnega 1...d4!! vodi do napada na belega kralja v kotu šahovnice. Po izsiljenem 2.Ld4: / slabo je 2.Sd7: de3 3.Sf6+ Df6: 4.ef6 ef2 in črni je v prednosti / 2...Sd4: 3.Dd4: Le6! je črni lovec na izhodiščnem polju, da zasede belo poševnico. Po 4.c4 Tad8! 5.De3 Lc4: se je beli vdal, saj nima dobre obrambe!

